

Forum Deelsector Fruit 08.12.2025

Vlaamse landbouwvisie 2030-2050

ONTWERP VERSLAG

- Deel 1 – Deelnemers, programma en methodiek – p.2
- Deel 2 – DESTEP-SWOT oefening: overzichtstabellen – p.6
- Deel 3 – Thematische synthese van de collectieve reflectie – p. 2

■ Deel 1: Procesprincipes – deelnemers; programma en opbouw verslag.

Deelnemers

Aanwezig

- **Experten**

Ingrid Boom (Comeos/Colruyt Group), Esmeralda Borgo (Voedsel Anders), Jeroen Buyck (Fresh Trade Belgium), Dany Bylemans (Proefcentrum fruit), Maarten De Moor (Flandria), Laurent De Smedt (Belorta), Gaia Firth (biolandbouwer), Stefaan Kint (BB), Gunter Rochus (landbouwer), Bert Toetenel (biolandbouwer), Veerle Vandersypt (unizo), Luc Vanoirbeek (VBT), Christ Wolfcarius (landbouwer).

Deelnemende landbouwers zijn afgevaardigd via ABS, Bioforum, Boerenbond, FERM, Groene Kring.

- **Opdrachtteam**

Guido Van Huylenbroeck (opdrachthouder),
Koen Carels, Pieter De Graef, Katrien Penne (SALV-secretariaat).

De opdrachthouder is aangesteld door Minister van Landbouw Jo Brouns. Hij wordt in zijn opdracht bijgestaan door het SALV-secretariaat ter waarde van 1VTE. De opdrachthouder betreft zowel SALV-ledenorganisaties als organisaties en deelnemers daarbuiten.

Verontschuldigd

Benoit Devue (landbouwer), Nele Vanavermaet (VLAM), Hans Verstreken (Fedagrim).

Programma en opbouw verslag

Dagprogramma Forum Deelsector Fruit
Opdrachthouder – Em. Prof. Guido Van Huylenbroeck
Introductie, opzet en methodiek
Opdrachtteam – Pieter De Graef, SALV
Blik op de kenmerken van de fruitsector in Vlaanderen Kader van de beleidsrandvoorwaarden
Keynote speaker – Jeroen Buyck, Fresh Trade Belgium

Blik op de toekomst van de sector

Sessie 1 en Sessie 2

- DESTEP - Demografisch, Economisch, Sociaal-cultureel, Technologisch, Ecologisch, Politiek-juridisch perspectief
- SWOT/DESTEP - Deeltafels vanuit 6 perspectieven op toekomstige uitdagingen (trends en externe factoren van buitenaf) die de sector in de toekomst zullen beïnvloeden, evenals op hoe de sector, gegeven zijn sterktes en zwaktes, die toekomstige uitdagingen kan tegemoet treden.

Sessie 3

- Round up drijvende krachten en kritieke onzekerheden
- Reflectie en prioritisering

Na een introductie omtrent opzet en methodiek door opdrachthouder Prof. Em. Guido Van Huylenbroeck, de sectorpresentaties van Pieter De Graef (SALV/opdrachtteam) en keynote speaker Jeroen Buyck (Fresh Trade Belgium), werd samen met de deelnemers in drie sessies getracht de drijvende krachten inzake de evolutie van de sector naar 2050 uit te klaren.

De inleidende presentaties zijn opgenomen op de overzichtspagina van de SALV-website:

<https://www.salv.be/salv/pagina/overzicht-fora-deelsectoren>

De deelnemers zijn aan de slag gegaan met de grote uitdagingen (opportunities en bedreigingen) die extern op de sector afkomen. Er werden gedachten uitgewisseld over hoe de sector met zijn sterktes en zwaktes, de toekomstige uitdagingen kan tegemoet treden. Daarbij is in de mate van het mogelijke, rekening gehouden met de reeds besliste en gekende randvoorwaarden tot en met 2050. De toekomsttoefening werd bekeken vanuit demografisch, economisch, sociaal-cultureel, technologisch, ecologisch en politiek-juridisch perspectief (DESTEP).

Deze blik op 2050 in drie sessies mondde uit in een gezamenlijke reflectie en prioritering, omtrent de drijvende krachten en kritieke onzekerheden voor de toekomst van de sector.

De overzichtstabellen van de genoteerde boodschappen per deeltafel voor de zes DESTEP-perspectieven zijn opgenomen in **Deel 2** van dit verslag. De thematische synthese van de collectieve reflectie is weergegeven in **Deel 3** van dit verslag.

Procesprincipes

Het Forum Fruitsector is het vierde in een reeks van acht fora met deelsectoren in het kader van de opmaak van de Vlaamse landbouwvisie 2030–2050. Deze deelfora vormen de tweede fase in een breder traject van de visievorming (zie ook <https://www.salv.be/salv/pagina/vlaamse-landbouwvisie-2030-2050>).

Daarbij wordt zorggedragen voor volgende procesprincipes:

➤ **Inclusief en ketenbreed**

Voor de uitwerking van de landbouwvisie Vlaanderen 2030-2050 wordt de brede agrovoedingsketen evenals het middenveld via de SALV (17 ledenorganisaties) betrokken. Extra accenten worden daarbij gelegd door te waken over deelname vanuit verenigingen van jonge landbouwers, NGO's, VLAM-sectorgroepen, en desgevallend specifieke expertisecentra (bv. wetenschappelijke hoek).

➤ **Uniek proces**

De visie krijgt bottom-up vorm met en voor land- en tuinbouwers (rechtstreekse betrokkenheid).

De methodiek van de visie-opbouw vertrekt vanuit de verwachtingen van de verwerkende industrie op vlak van toekomstige (2030-2050) vraag en afzet.

Uitgangspunt is een visie op toekomstige landbouw te ontwikkelen gegeven grenzen die vastliggen door flankerend beleid (klimaat, natuur, milieu ...) waarbij landbouw maximaal zijn rol kan spelen binnen deze grenzen.

De combinatie DESTEP-SWOT methodiek zorgt ervoor dat vanuit de grote trendbewegingen op vlak van demografie, economie, sociaal-cultureel, technologie, ecologie en politiek-juridisch perspectief wordt nagegaan wat er extern op de sector inwerkt (als opportuniteit en als bedreiging). Vervolgens wordt er bevraagd hoe de land-, en tuinbouwsector daarop kan anticiperen (vanuit zijn sterktes en zwaktes), en wat er daarvoor nodig is (i.e. de kiem om beleid op te richten).

➤ **Iteratief en lerend**

Het eindproduct van dit proces ligt niet bij voorbaat vast.

De opbouw van een landbouwvisie 2030-2050 voor Vlaanderen gebeurt in verschillende fasen via consultatie van stakeholders, de organisatie van een breed startforum, acht verschillende fora met deelsectoren landbouw en een fase van aggregatie en feedback.

Er is ruimte voorzien voor tussentijdse evaluatie en desgevallende bijstellingen van de procesmethodiek en -aanpak.

➤ **Visie steunt op een kwalitatieve benadering**

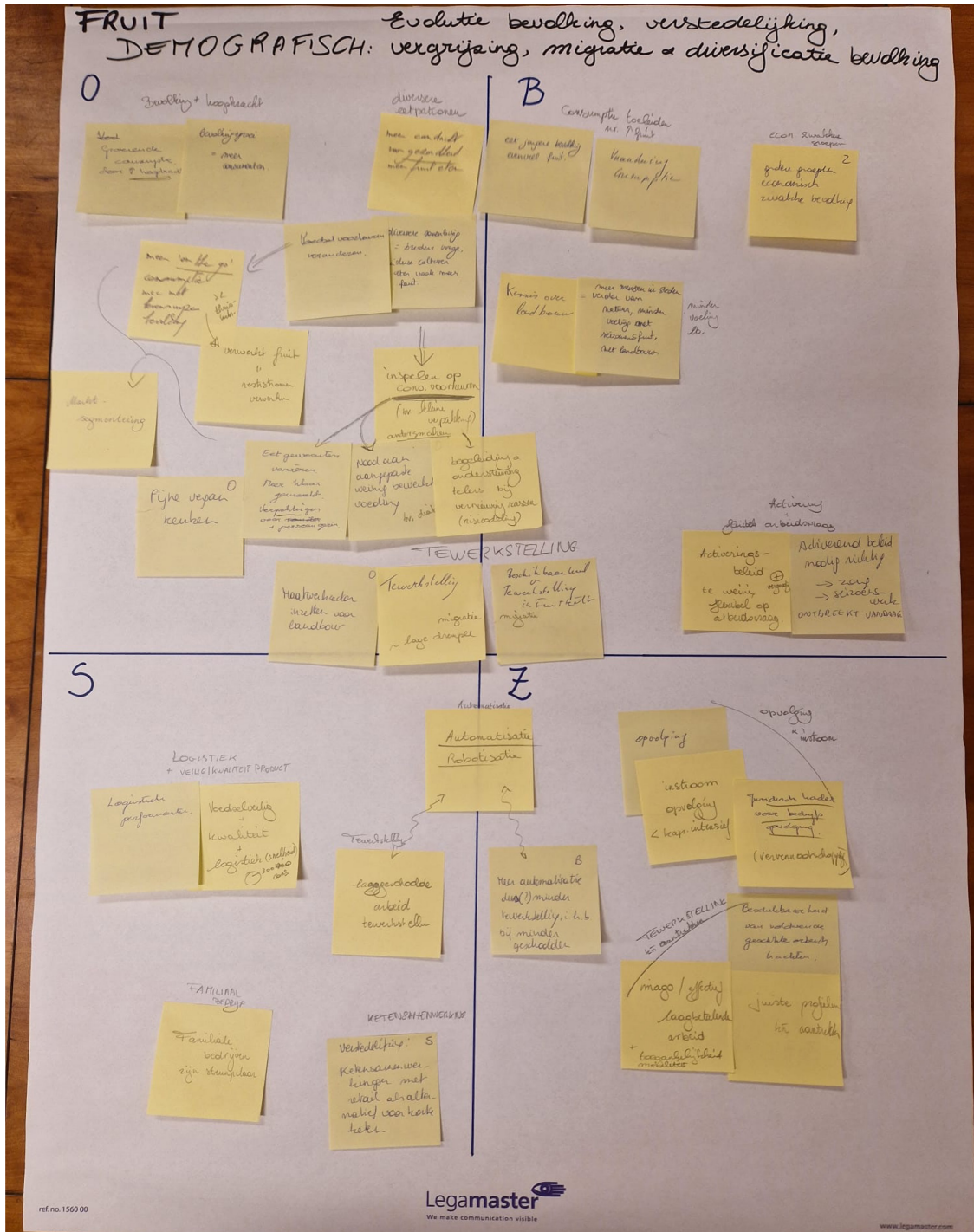
De visieoefening is uitdrukkelijk geen kwantitatieve studie naar de beschikbare ruimte voor teelten en activiteiten, maar een kwalitatieve benadering. Hierbij wordt nagegaan hoe de sector zal evolueren richting 2050 binnen gegeven integrale ecologische randvoorwaarden, zoals vastgelegd in besliste wetgeving en reguleringen en rekening houdend met plausibele ontwikkelingen op vlak van consumptie, handel, technologie en maatschappelijke veranderingen.

■ Deel 2 – DESTEP-SWOT oefening: overzichtstabellen

Fundament opbouw sessies DESTEP • Demografisch • Economisch • Sociaal-cultureel • Technologisch • Ecologisch • Politiek-juridisch SWOT • Externe factoren • Opportuniteiten • Bedreigingen • Interne factoren • Sterktes • Zwaktes	 Demografische ontwikkelingen • Evolutie bevolking (10 miljard in 2050) • Verstedelijking • Vergrijzing • Migratie en diversificatie bevolking • Economische factoren • Globalisering • Handelsstromen • Markt- en ketendynamiek • Financiële markten • Grondmarkt •
 Sociaal-culturele factoren • Consumentenvoorkeuren • Dieetwijzigingen • Maatschappelijke waardering • Multifunctionaliteit platteland • Gezondheid en welzijn • ... Technologische versnelling • Digitalisering • Biotechnologie • Technologische innovatie • Innovatie productiesystemen (agro-ecologie) • Productinnovatie (nieuwe teelten) • Opleiding, vorming, kenniscentra	 Ecologische factoren • Klimaatverandering • Biodiversiteit • Schaarste aan hulpbronnen (bodem, water, lucht) • Milieuvervuiling • Duurzaamheid • Circulariteit • Politiek-juridische beleidsfactoren • Geopolitieke situatie • Internationale samenwerking • Beleid en regelgeving 2050 • Institutionele verandering en rechtszekerheid •

Demografische ontwikkelingen

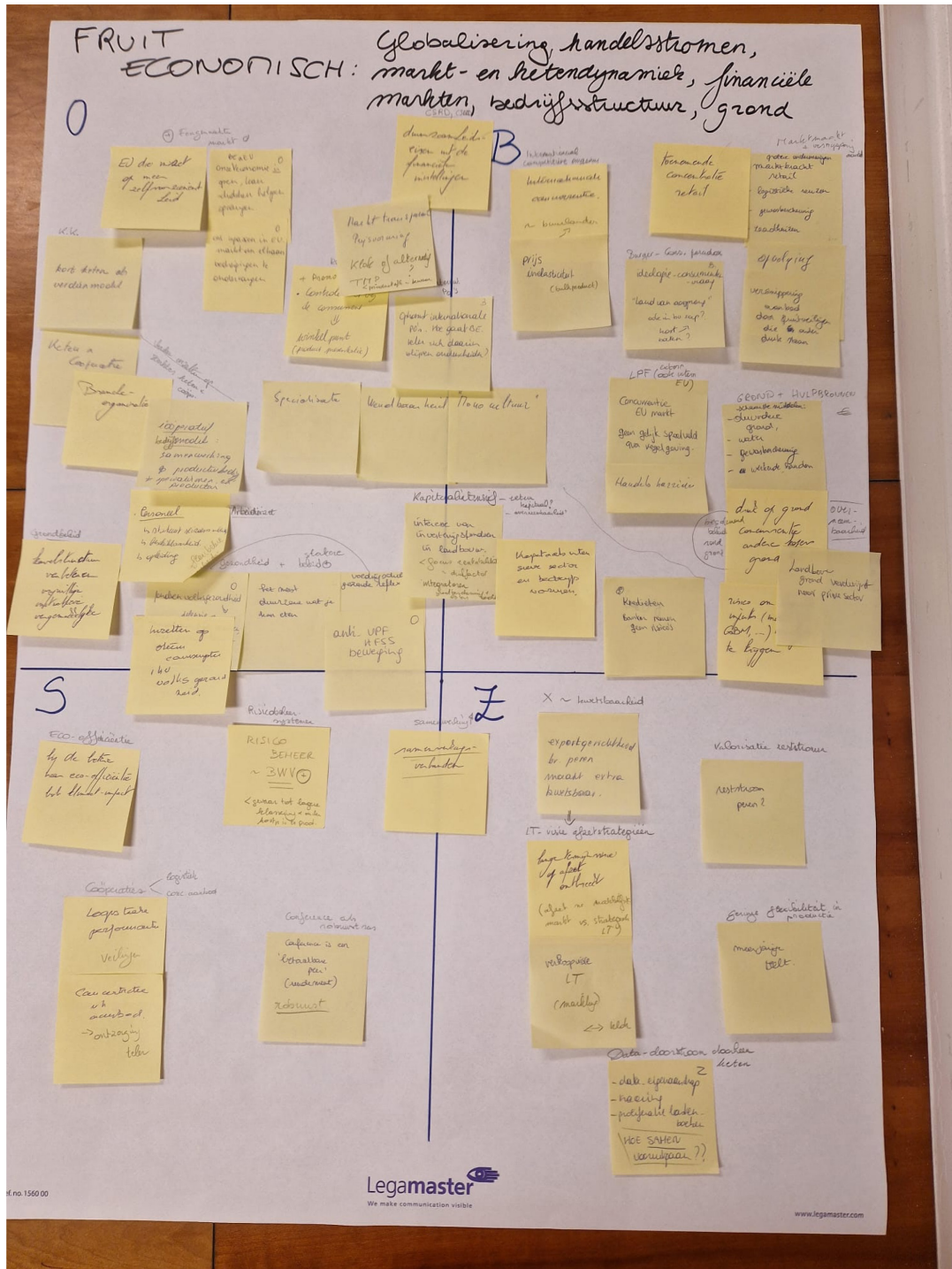

Samenvatting boodschappen deelnemers

Opportunities (external factors)	Threats (external factors)
Evolution of population (10 billion in 2050) A growing population and a growing purchasing power worldwide create more demand. Opportunities with regard to job creation (seasonal work, low-skilled work, migrant work...).	Evolution of population (10 billion in 2050) Can we provide the population with enough fruit consumption? Activation policy that takes into account a flexible labor demand is still too weak.
	Urbanization Less interest in agriculture in general and in seasonal fruit in particular.
Migration and diversification of population Playing on changing consumer preferences, more diverse eating patterns ..., on which the whole chain must organize (tastes, packaging ...). More (can) play on the health benefits of fruit (e.g. as part of prevention within health care).	

Sterktes (interne factoren)	Zwaktes (interne factoren)
Evolutie bevolking (10 miljard in 2050) + verstedelijking Aanbod van voedselveilige en kwalitatieve producten en de logistieke performantie om dat aanbod op zeer korte tijd tot bij de consument te brengen. De sector biedt tewerkstelling (met lage instapdrempel).	Evolutie bevolking (10 miljard in 2050) Beschikbaarheid van voldoende arbeidskrachten blijft een uitdaging (heeft te maken met aantrekkelijkheid en imago van jobs, met arbeidsmarktbeleid ...)
Verstedelijking Ketensamenwerkingen met de retail kunnen aanvullend werken op de korte keten.	Vergrijzing Probleem van opvolging en instroom binnen een kapitaalintensieve sector: nood aan een beter juridisch kader rond bedrijfsopvolging (venootschapsvormen).

Economische factoren

Samenvatting boodschappen deelnemers

Opportunities (externe factoren)	Bedreigingen (externe factoren)
Globalisering Internationale producentenorganisaties: schaal versus eigenheid.	Globalisering Gelijk speelveld garanderen (zowel met derde landen als intern in de EU). Internationale producentenorganisaties: schaal versus eigenheid.
Handelsstromen Versterking van de eengemaakte markt (onder meer met oog op ondervangen van schokken en bedreigingen).	Handelsstromen Toenemende internationale concurrentie.
Markt- en ketendynamiek Verder inzetten op de sterktes van de keten en coöperaties (vb. verbetering van de afstemming in de keten via brancheorganisaties).	Markt- en ketendynamiek Toenemende (machts)concentratie bij retail. Versnippering langs aanbodzijde (coöperatieve veilingen versus rechtstreekse afzet).
Duurzaamheidsrapportering Duurzaamheidseisen uit financiële instellingen.	Duurzaamheidsrapportering Duurzaamheidseisen uit financiële instellingen. Uitdaging om de hele keten samen vooruit te laten gaan (datadoorstroom, data-eigenaarschap, tracering, proliferatie en eenduidigheid van lastenboeken...).
Bedrijfsstructuur Familiale bedrijven als steunpilaren van de sector, maar niet noodzakelijk onder huidige vorm (vennootschapsvormen in antwoord op kapitaalintensieve bedrijfsvoering).	Bedrijfsstructuur Keerzijde van specialisatie en focus op export van één product is beperkte flexibiliteit en kwetsbaarheid. Kapitaalintensieve bedrijfsvoering vergt oplossingen met oog op overneembaarheid van bedrijven (maar met oog voor het familiale karakter) (vb. vennootschapsvormen).

Grond Vrijwillige initiatieven voor betere kavelstructuur.	Burger – Consumenten paradox Hoe omgaan met verwachtingen als burger en de realiteit van de vraag van de consument? Druk op landbouwgrond van buiten de sector: nood aan een beschermend kader ten aanzien van landbouwgrond.
	Andere Toegang tot nodige hulpbronnen staat onder druk (maatschappelijk, geopolitiek, ...).

Sterktes (interne factoren)	Zwaktes (interne factoren)
	Markt- en ketendynamiek Nood aan een strategische afzetvisie op lange termijn (in plaats van enkel keuze voor de makkelijkste markt op korte termijn).
Bedrijfsstructuur Coöperatieve samenwerking zorgt voor logistieke performantie en concentratie van het aanbod (ontzorging van de teler).	Bedrijfsstructuur Specialisatie en aard van de teelt (i.e. meerjarig) maakt de bedrijfsvoering minder flexibel en kwetsbaar.
Grond en teelt Sterk scorend op vlak van eco-efficiëntie.	Valorisatie reststromen Voor peren nog stappen te zetten.
Risicobeheer Risicobeheer steunt op een adequaat verzekeringssysteem (brede weersverzekering).	

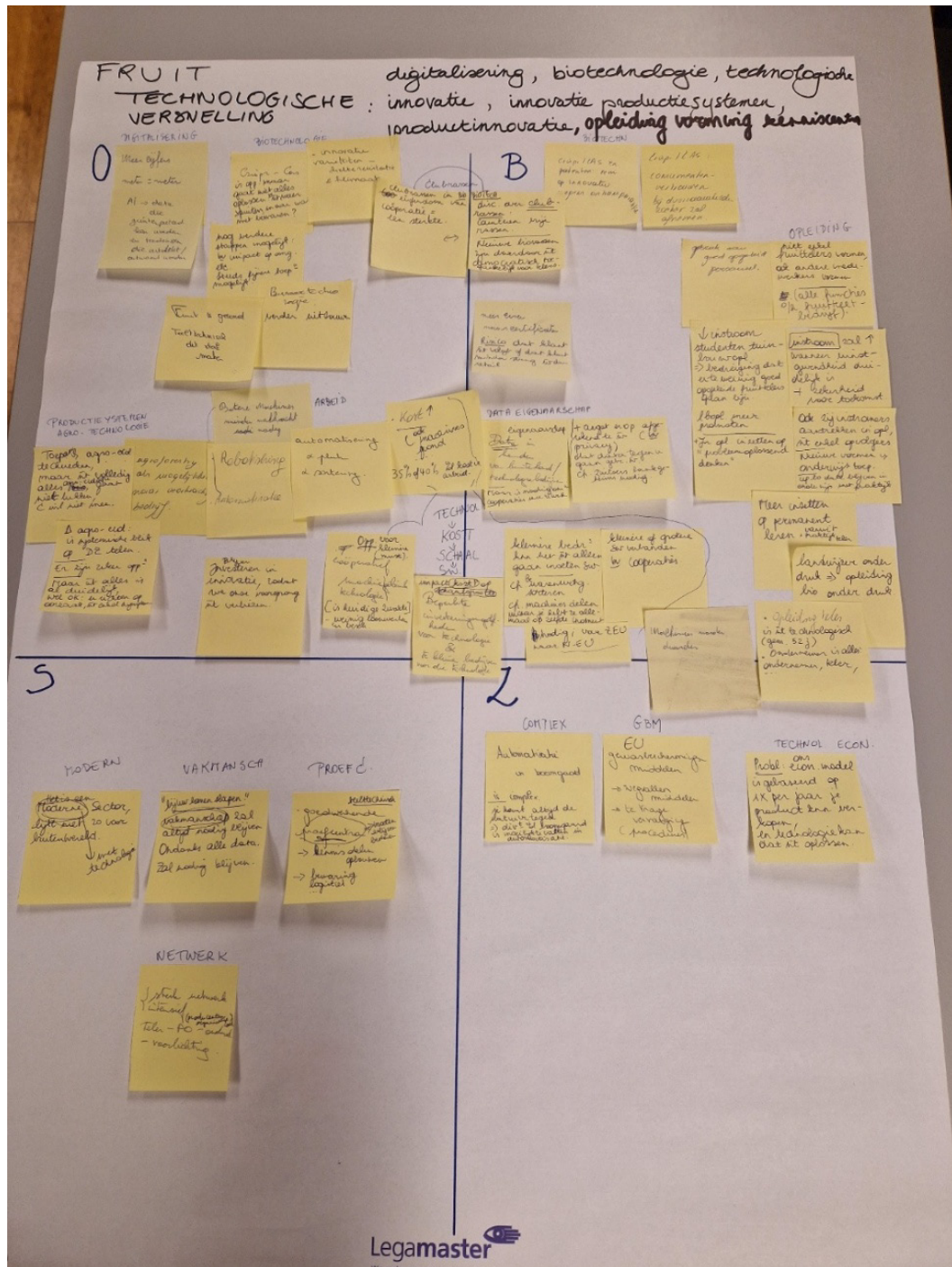
Samenvatting boodschappen deelnemers

Opportunities (externe factoren)	Bedreigingen (externe factoren)
Consumentenvoorkeuren en wijzigende di-ten Brede, professioneel gestroomlijnde campagne om fruitconsumptie te verhogen (incl. generieke + specifieke boodschappen, clubbrassen/merkreclame). Inspelen op "lokaal/van eigen bodem = duurzaam" als aankoopmotivatie. Differentiatie via oudere variëteiten en product-concepten (bv. clubbrassen).	Consumentenvoorkeuren en wijzigende di-eten Onzekerheid of fruitconsumptie groeit: consument is niet altijd overtuigd. Gemakzucht (vers → "zakje"/convenience) en bredere cultuur die niet automatisch op fruit/groenten gericht is. Verwachting van "perfecte" producten (en risico dat retail daarin meegaat).
Maatschappelijke waardering Actief informeren i.p.v. 'zedig zwijgen' als antwoord op negatief imago rond GMB ('gif op fruit') én rond prijsperceptie ('fruit is duur'). Onderwijs en media als hefboom: sector 'niet vervreemd laten raken', leertool voor onderwijs, telers als ambassadeurs (fierheid). Retail- en identiteitscampagnes (bv. 'Belhaize') als mogelijke versterker van het verhaal. Europees referentieverhaal om 'race to the bottom' te stoppen (opportuniteit mits kader). Nieuw strategisch plan FAVV als kans om vertrouwen/voedselveiligheidsverhaal te ondersteunen (↔ politiek-juridisch).	Maatschappelijke waardering Greenwashing als reëel risico in het publieke debat. Negatieve framing in (sociale) media: 'chemie'-narratief, 'gif'-percepties, plus externe druk van bv. anti-pesticide lobby (PAN). Polarisatie rond duurzaamheidskeuzes zoals karton i.p.v. plastic en de (perceptie van) impact daarvan. Beperkte hefboom van nationaal verhaal: 'Belg is niet chauvinist' (→ kan campagnes temperen).

Multifunctionaliteit platteland Beleving landschap expliciet meenemen in generieke boodschap/campagnes (fruitconsumptie + beleving landschap).	
Gezondheid en welzijn Sterke insteek via gezondheidsnarratieve /campagnes: cf. 'an apple a day...', Beat Cancer Plan, Kom op tegen Kanker (historiek met appels uitdelen). Basisrecht op gezonde voeding als maatschappelijk anker. Beleidsprikkel als hefboom: BTW-vrijstelling op groenten en fruit (↔ politiek-juridisch/economisch).	Gezondheid en welzijn Prijsperceptie: 'fruit is duur (zeker bio)' vs. ongezond eten is goedkoper (kan consumptie negatief sturen).
Andere Herziening/vereenvoudiging van lastenboeken/verwachtingen die 'niet altijd grote zin hebben' (kans om druk en ruis te verminderen) (↔ politiek-juridisch/keten). Brede campagne gedragen door vele actoren (overheid, zorg, VLAM, coöperaties, influencers, marketing...).	Andere Als lastenboeken/ ketenverwachtingen blijven toenemen zonder harmonisatie, vormt dat een blijvende drukfactor (↔ politiek-juridisch/keten).

Sterktes (interne factoren)	Zwaktes (interne factoren)
Consumentenvoorkeuren en wijzigende di-eten Fruit is een mooi product (aantrekkelijk voor de consument). Hoop!: meer ouders geven kinderen fruit mee naar school i.p.v. koekjes.	Consumentenvoorkeuren en wijzigende di-eten Appel wordt te veel gezien als tussendoortje i.p.v. volwaardige voeding; perceptie/positio-nering vraagt antwoord. Minder wendbaar bij wijzigende voorkeuren: door meerjarige teelt kan je niet 'van dag op dag' omschakelen. Seizoen wordt te lang getrokken (signaal con-sument; spanningsveld met marktstrategie).
Maatschappelijke waardering Veilig, betrouwbaar product als basis om op te bouwen (vertrouwensanker).	Maatschappelijke waardering Behoeftte aan een sterker, consistentter ver-haal: de sector moet actief kunnen reageren op het 'gif/chemie'-imago (communicatiecapa-citeit en -coördinatie blijft een werkpunt).
Multifunctionaliteit platteland Fruit levert landschapswaarde en beleving: toe-risme/bloesemwandelingen.	
Gezondheid en welzijn Fruit als gezond product met sterk maatschap-pelijk potentieel.	Gezondheid en welzijn Welzijn van boer en tuinder staat onder druk (mentaal/werkdruk), wat intern draagvlak en toekomstgoesting kan aantasten.
Andere Potentieel om telers als ambassadeurs te posi-tioneren ('fierheid uitdragen').	Andere Niet alle transparantie-/communicatietools zijn evident: scores en QR-codes werken niet in alle contexten (nood aan alternatieve vor-men van begrijpelijke communicatie).

🤖 Technologische versnelling

Samenvatting boodschappen deelnemers

Opportunities (externe factoren)	Bedreigingen (externe factoren)
Digitalisering Meer meten/monitoren: 'meten = weten' → beter, meer en duurzamer telen. AI om data te interpreteren en trends sneller te detecteren/benutten.	Digitalisering Datastromen en -platformen komen bij (buitenlandse) technologiebedrijven terecht. Angst dat bedrijfsdata 'tegen u gebruikt' worden; nood aan veilige, geanonimiseerde data-delivering ('Zwitsers bankgeheim').
Biotechnologie CRISPR/NGT als extra tool voor o.a. ziekteresistentie en klimaatrobuustheid (maar niet allesomvattend). Versnelling in veredeling mogelijk.	Biotechnologie Patenten en gebrek aan transparantie kunnen innovatie afremmen. Risico op dalend consumentenvertrouwen bij bepaalde doelgroepen (acceptatievraagstuk).
Technologische innovatie Bewaartechnologie verder uitbouwen (kwaliteit, spreiding, minder verlies). Efficiëntiewinsten arbeid: betere machines, robotisering, automatisering pluk/sorteren. Blijven investeren om voorsprong niet te verliezen.	Technologische innovatie Technologie wordt duurder → investeringsdrempel stijgt, schaaldruk neemt toe (zeker voor kmo/familiebedrijven). Tekort aan loonwerkers en piekmomenten: machines nodig 'op hetzelfde moment' (deling is lastig).
Innovatie productiesystemen (agro-ecologie) Agro-ecologische technieken als kans voor elke teler; focus op oorzaken i.p.v. symptomen. Agroforestry als piste naar veerkracht.	Innovatie productiesystemen (agro-ecologie) Onzekerheid over definitie en praktische invulling ('agro-ecologie' niet voor iedereen hetzelfde). 'Alles volledig bio/agro-ecologie' vereist dat klant/consument overal mee is.

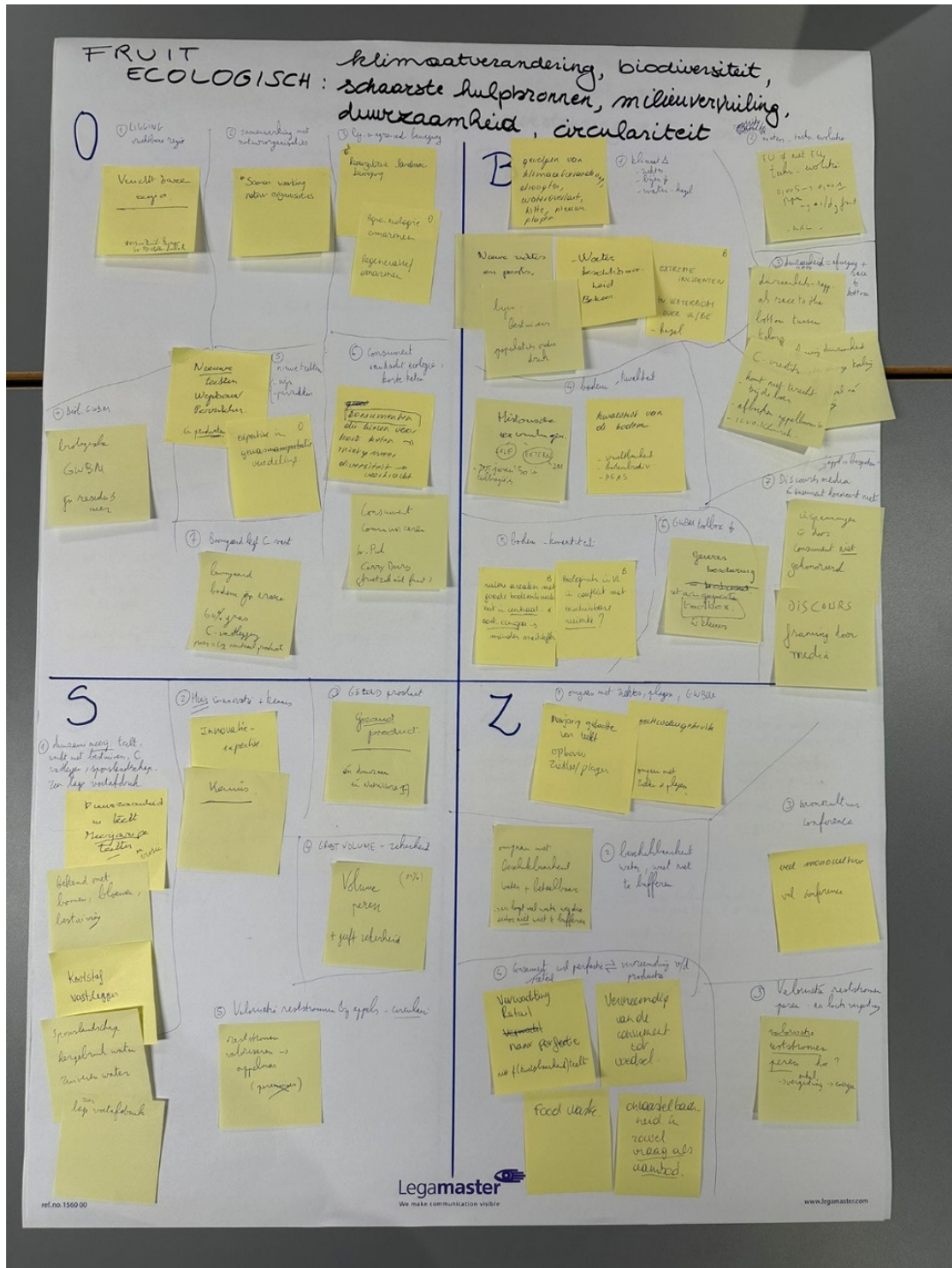
Productinnovatie (nieuwe teelten) Innovatie in variëteiten (ziekeresistentie/klimaat) en kwaliteitsconcepten (incl. clubrassen).	Productinnovatie (nieuwe teelten) Clubrassen: ook keerzijde (minder 'vrije rassen', toegang voor telers kan ongelijk worden; bio-rassen niet altijd 'democratisch' toegankelijk).
Andere Samenwerking kan een antwoord zijn op hoge technologie-/machinekosten (coöperatief organiseren, delen van infrastructuur zoals sorteren/bewaren).	Andere Toenemende certificaat-/eisenlast vanuit retail (hoort ook bij keten/politiek-juridisch, maar werkt technologisch door via systemen en audits).

Sterktes (interne factoren)	Zwaktes (interne factoren)
Digitalisering Sector is in realiteit al modern(er) dan het beeld naar buiten toe; bereidheid om met data te werken.	Digitalisering Drempel: vertrouwen en governance rond datagebruik (veel telers vrezen controle/penalisering).
Biotechnologie Bewustzijn dat biotech/NGT een nuttige 'extra' kan zijn in de toolbox (realistische kijk).	Biotechnologie Onzekerheid/afhankelijkheid rond patenten en publieke acceptatie (interne strategische onzekerheid bij keuzes met lange doorlooptijd).
Technologische innovatie Veel vakmanschap ('bij uw bomen slapen' blijft relevant, ook mét data). Sterke proefcentra en kennisdeling (ook rond bewaring/logistiek). Sterk netwerk teler-PO-onderzoek-voorlichting.	Technologische innovatie Fruit is meerjarig: investeringen/keuzes hebben lange impact; technologie kan dat basisritme niet 'wegtoveren'.
Innovatie productiesystemen (agro-ecologie) Systemische blik groeit; combinatie technologie + agro-ecologie wordt als haalbaar gezien.	Innovatie productiesystemen (agro-ecologie) Vertaling naar brede praktijk is niet overal duidelijk; risico op polarisatie 'bio vs. gangbaar'

Productinnovatie (nieuwe teelten) Clubbrassen 'in handen van een coöperatie' kan kansen geven voor marktpositie en organisatie.	Productinnovatie (nieuwe teelten) Bezorgdheid dat innovatieve rassen/teelten niet voor iedereen toegankelijk worden (licenties, kosten, patenten).
Andere Sector kan via samenwerking en organisatie schaalnadelen compenseren (delen van machines, sorteer-/bewaarinfrastructuur).	Andere Complexiteit boomgaard maakt automatisatie lastig ('je komt altijd de natuur tegen'; diversiteit moeilijk te vatten). gewasbeschermingsmiddelen vallen weg en alternatieven/procedures lopen te traag (rem op technologische omschakeling). Opleidingsvraagstuk: instroom/skills (inhoudelijk deels demografisch, maar cruciaal om technologie te kunnen inzetten).

Ecologische factoren

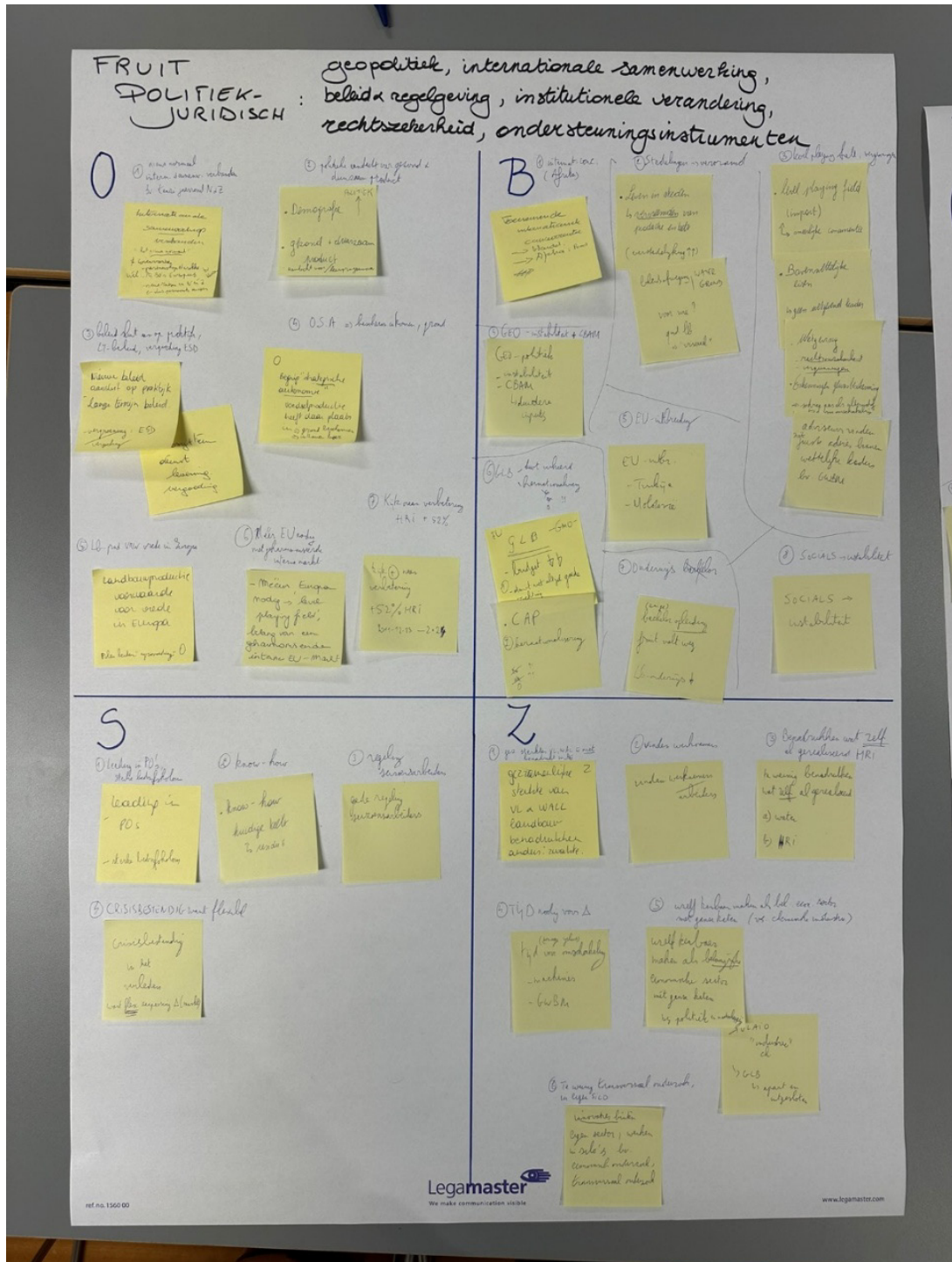
Samenvatting boodschappen deelnemers

Opportunities (externe factoren)	Bedreigingen (externe factoren)
Klimaatverandering We zijn gelegen in een vruchtbare regio, klimaatverandering allicht meer impactvol in andere meer zuidelijke EU-regio's. Nieuwe teelten en nieuwe producten. Boomgaard legt koolstof vast bij uitstek.	Klimaatverandering Grote gevolgen: droogte, wateroverlast, hitte, nieuwe plagen, hagel, waterbom.
Biodiversiteit Kansen in meer samenwerking met natuurorganisaties.	
	Schaarste aan hulpbronnen (bodem, water, lucht) Verminderende bodemkwaliteit, zowel door historische vervuiling (industrie) alsook de landbouwkundige kwaliteit van de bodem. Areaal aan landbouwbodems krimpt, nood aan meer biologisch in conflict met beschikbare ruimte.
Milieuvervuiling Kansen in biologische gewasbeschermingsmiddelen: geen residu's meer.	Milieuvervuiling Meten tot op de detectielimiet. Niet aangepaste <u>toolbox</u> middelen gewasbescherming.

Duurzaamheid Omarm de regeneratieve en agro-ecologische landbouw. Expertise in gewasveredeling.	Duurzaamheid Duurzaamheidsrapportering als race to the bottom tussen telers. Negatieve discours over 'appel is met gif bespoten' in de media (framing) en consument honoreert de duurzaamheidsinspanningen niet.
Circulariteit Aandacht door de consument voor ecologie en korte keten.	

Sterktes (interne factoren)	Zwaktes (interne factoren)
Klimaatverandering Kennis en innovatie zit hier.	Klimaatverandering Omgaan met (toekomstige) ziektes en plagen.
	Schaarste aan hulpbronnen (bodem, water, lucht): Beschikbaarheid van water: wordt nu niet/te weinig gebufferd.
Duurzaamheid Beschikken over een duurzame meerjarige teelt met bestuivers, vastleggen C, in spons-landschap, met zeer lage voetafdruk. Het is een gezond product met lage nutri-score.	Duurzaamheid Conference peren nu in monocultuur. Consument eist perfectie: is vervreemd van de productie.
Circulariteit Beschikken over groot volume aan perenproductie hier (geeft zekerheid) en restromen worden gevaloriseerd (appelmoes).	Circulariteit Valorisatie restromen peren: hoe? Nu louter vergisting (energie).

Politiek-juridische beleidsfactoren

Samenvatting boodschappen deelnemers

Opportunities (externe factoren)	Bedreigingen (externe factoren)
	Geopolitieke situatie Toenemende internationale concurrentie. Geopolitieke instabiliteit.
Internationale samenwerking Internationale samenwerkingsverbanden worden het nieuwe normaal: zo bv. bedrijven die door productie-eenheden op noordelijk en zuidelijk halfrond het jaar rond Kanzi appels leveren.	
Beleid en regelgeving Toenemende aandacht voor een gezond en duurzaam product. Beleid dat aansluit op de praktijk, met LT-dimensie en vergoeding voor ESD. Voedselproductie gevat in strategische autonomie.	Beleid en regelgeving Nood aan level playing field (vergunningen, gewasbeschermingsmiddelen, ...). Dalende GLB-budget en hernationalisering GLB.
Institutionele verandering en rechtszekerheid Landbouwproductie als voorwaarde voor vrede in Europa. Meer EU nodig met geharmoniseerde interne markt. Kijk naar de verbetering (bv. HRI).	Institutionele verandering en rechtszekerheid Toenemende verstedelijking: vervreemden van productie en teelt. EU-uitbreiding naar Turkije en Moldavië. Teloorgang landbouwonderwijs (geen bachelor fruit meer).
	Andere Sociale media -->instabiliteit.

Sterktes (interne factoren)	Zwaktes (interne factoren)
Geopolitieke situatie Crisisbestendig gebleken in het verleden en aangepast aan veranderende marktomstandigheden.	
Beleid en regelgeving Goede regeling seizoensarbeiders.	Beleid en regelgeving Vinden van werknemers en arbeiders. Tijd nodig voor omschakeling van de sector (machines, gewasbeschermingsmiddelen, ...). Uzelf kenbaar maken als belangrijke economische sector met ganse keten bij politiek en maatschappij.
Institutionele verandering en rechtszekerheid Leading in PO's en sterke bedrijfskolom. Know how huidige teelten.	Institutionele verandering en rechtszekerheid De gezamenlijke sterkte van Vlaanderen en Wallonië benadrukken, doen we nu te weinig. Te weinig benadrukken wat zelf al gerealiseerd is (water, HRI). Te weinig transversaal onderzoek, teveel in de eigen silo (quid economisch onderzoek).

■ Deel 3 – Thematische synthese van de collectieve reflectie

Inleiding

In sessie 3 van het Forum Deelsector Fruit werden de bevindingen uit de DESTEP-SWOT-oefening samengebracht en verdiept. De deelnemers reflecteerden, vanuit uiteenlopende achtergronden (actieve landbouwer, agrovoedingsketen of middenveld) over de factoren die de toekomst van de Vlaamse fruitsector richting 2050 het sterkst zullen beïnvloeden. Centraal stonden drie vragen:

- Welke **drijvende krachten** zijn bepalend voor de verdere evolutie van de sector? (Structureel= het speelveld)
- Waar liggen de **kritische onzekerheden**? (Open uitkomst = de kantelpunten binnen dat speelveld)
- En welke **knelpunten** stellen zich voor de uitwerking van een Vlaamse landbouwvisie 2030–2050?

De synthese hieronder is thematisch opgebouwd volgens de zes DESTEP-dimensies. Ze geeft geen chronologisch verslag en geen overzicht van individuele standpunten, maar brengt de gedeelde inzichten, spanningsvelden en onzekerheden samen op sectorniveau.

1. Demografisch – arbeid, instroom, schaal en grondverankering

Kernbevindingen

Arbeid en opvolging worden als fundamentele toekomstbepalers gezien voor de fruitsector. Fruitteelt blijft sterk arbeidsintensief, met een uitgesproken piek in seizoensarbeid. De huidige regulering wordt als een structurele sterkte benoemd, maar tegelijk als kwetsbaar element richting 2050.

Daarnaast verwacht men een verdere schaalvergroting en kapitaalintensivering van bedrijven. Dit roept vragen op rond overneembaarheid, rol van vennootschapsvormen en mogelijke instroom van extern kapitaal. De toegang tot landbouwgrond en de stijgende grondprijzen worden breed als strategisch knelpunt ervaren.

Drijvende krachten

- Vergrijzing binnen de sector
- Toenemende kapitaalintensiteit van fruitbedrijven
- Structurele afhankelijkheid van seizoensarbeid
- Schaalvergroting van bedrijven
- Druk op landbouwgrond door andere functies

Kritische onzekerheden

- Stabiliteit en toekomstige vormgeving van het seizoensarbeidsregime
- Instroom van jonge ondernemers in de fruitteelt
- Evolutie van grondprijzen en effectieve toegang tot landbouwgrond
- Rol en impact van extern kapitaal in familiale structuren
- Aanpassing van investerings-, en steuninstrumenten aan nieuwe bedrijfsmodellen/venootschapsvormen

Implicaties voor de landbouwvisie

Arbeidszekerheid en rechtszekerheid rond seizoensarbeid vormen een structurele randvoorwaarde voor fruitteelt. Toegang tot grond en een aangepast kader voor bedrijfsopvolging en venootschappelijke vormen bepalen mee de verankering van de sector op lange termijn.

2. Economisch – concurrentiekracht, export en sectororganisatie

Kernbevindingen

Concurrentiekracht werd expliciet benoemd als kern-driver voor de toekomst van de fruitsector. Vlaanderen beschikt over competitieve voordelen: vruchtbare gronden, hoge productiviteit, sterke concentratie van aanbod via coöperaties en logistieke performantie richting buurlanden.

Export wordt als economische realiteit beschouwd, niet als keuzeoptie. Vlaanderen is een kleine, open economie en bevindt zich in een kernregio met 300 miljoen consumenten binnen vrachtwagenafstand. Tegelijk wordt gewaarschuwd voor kwetsbaarheid door specialisatie en afhankelijkheid van bepaalde markten.

Samenwerking wordt niet als een zwart-wit verhaal benaderd (PO versus niet-PO), maar als een “verstandig gedoseerde cocktail” van horizontale en verticale samenwerking.

Drijvende krachten

- Internationale concurrentie in hardfruit
- Exportgericht karakter van de Vlaamse fruitsector
- Concentratie van marktmacht in retail
- Nood aan sectororganisatie en samenwerking
- Globalisering van handelsstromen

Kritische onzekerheden

- Toekomst van het gelijk speelveld binnen en buiten de EU
- Stabiliteit en coherentie van de Europese interne markt
- Evolutie van bovenwettelijke keteneisen
- Relatieve concurrentiepositie t.o.v. nieuwe groeiregio's (bv. Polen)
- Mate van interne samenwerking versus fragmentatie

Implicaties voor de landbouwvisie

Een sterke positie binnen een goed functionerende Europese interne markt is cruciaal voor de fruitsector. Sectororganisatie, samenwerking en een coherent kader rond bovenwettelijke eisen beïnvloeden rechtstreeks de inkomensvorming en schokbestendigheid.

3. Sociaal-cultureel – consument, gezondheid en maatschappelijk draagvlak

Kernbevindingen

De consumptie van fruit wordt niet als vanzelfsprekend stijgend beschouwd. Gezondheid wordt wel als sterke hefboom gezien, maar vraagt een professioneel en coherent verhaal. Fruit heeft intrinsieke troeven ("de balans is positief"), maar perceptie rond gewasbescherming en voedselveiligheid blijft een gevoelig punt.

Emotie en beeldvorming wegen zwaar in het debat. Er leeft frustratie dat nulrisico-eisen maatschappelijk domineren, terwijl wetenschappelijke realiteit genuanceerder is. Tegelijk wordt het belang van fierheid, open communicatie en educatie sterk benadrukt.

Binnen de sector is er ook aandacht voor regeneratieve praktijken, biodiversiteit en systeemdenken, elementen waarin zowel gangbare als biobedrijven zich herkennen. De tegenstelling tussen technologie en agro-ecologie wordt niet als absoluut ervaren.

Drijvende krachten

- Toenemende aandacht voor gezondheid in voedingskeuzes
- Groeiende rol van perceptie en emotie in voedseldebatten
- Verstedelijking en grotere afstand tussen burger en landbouw
- Hogere verwachtingen rond duurzaamheid en transparantie

Kritische onzekerheden

- Evolutie van fruitconsumptie richting 2050
- Ontwikkeling van het gezondheidsnarratief rond fruit
- Perceptie rond gewasbescherming en voedselveiligheid
- Bereidheid van consumenten om een faire prijs te betalen
- Mate van polarisatie in het landbouwdebat

Implicaties voor de landbouwvisie

Een geloofwaardig, coherent verhaal over gezondheid, voedselveiligheid en duurzaamheid vormt een voorwaarde voor maatschappelijk draagvlak en marktruimte. Communicatie, educatie en ketenbrede afstemming zijn daarbij structurele hefboomen.

4. Technologisch – data, veredeling en kapitaalsdruk

Kernbevindingen

Technologie wordt gezien als noodzakelijk onderdeel van de toekomst, maar niet als tegenstelling tot agro-ecologie. Precisielandbouw, data-analyse en automatisering kunnen helpen om input te reduceren en systeeminzicht te versterken.

Data-eigenaarschap en vertrouwen zijn cruciale aandachtspunten. Er leeft bezorgdheid dat bedrijfsdata kunnen worden gebruikt voor controle of competitieve nadelen.

Biotechnologie (NGT) wordt beschouwd als aanvullende tool in de toolbox, met potentieel voor robuustere variëteiten. Tegelijk worden maatschappelijke aanvaarding en patenten als risico benoemd. De meerjarige aard van fruitteelt maakt keuzes extra strategisch en minder flexibel.

Drijvende krachten

- Versnelling van digitalisering en datagedreven teelt
- Toenemende automatisering en robotisering
- Innovatie in rassenontwikkeling
- Stijgende investeringsnoden voor technologie

Kritische onzekerheden

- Regime rond data-eigenaarschap en datadeling
- Maatschappelijke en beleidsmatige positionering van NGT
- Toegankelijkheid van technologie voor verschillende bedrijfsmodellen

- Technische doorbraak in automatisering van pluk
- Afhankelijkheid van buitenlandse technologie- en patenthouders

Implicaties voor de landbouwvisie

Datagovernance, innovatie-ondersteuning en een evenwichtige benadering van biotechnologie bepalen mee de toekomstbestendigheid van de sector. Investerings in technologie vragen aandacht voor schaal, samenwerking en toegankelijkheid.

5. Ecologisch – water, klimaat en toolbox voor duurzame teelt

Kernbevindingen

De sector erkent de noodzaak om binnen ecologische grenzen te werken. Waterbeschikbaarheid wordt als sleutelthema benoemd: zowel droogte als wateroverlast vragen buffering en slimme irrigatie.

Er wordt gewezen op tegenstrijdige regelgeving waarbij efficiëntere technieken worden aange-moedigd, maar vergunningen voor waterinfrastructuur uitblijven. Gewasbescherming blijft een cruciale uitdaging door een krimpende toolbox.

Tegelijk wordt benadrukt dat fruitteelt relatief sterk staat op vlak van eco-efficiëntie en regeneratieve praktijken. Zowel gangbare als biobedrijven zien systeeminnovatie als essentieel.

Drijvende krachten

- Klimaatverandering en extremere weersomstandigheden
- Toenemende ecologische randvoorwaarden
- Krimpende gewasbeschermingstoolbox
- Nood aan efficiënter waterbeheer
- Evolutie naar systeem- en regeneratieve benaderingen

Kritische onzekerheden

- Vergunningverlening en beleidscoherentie rond waterinfrastructuur
- Beschikbaarheid van effectieve alternatieven voor gewasbescherming
- Tempo en impact van klimaatextremen op Vlaamse fruitteelt
- Productieverschuivingen binnen Europa (naar minder duurzame regio's?)
- Economische haalbaarheid van bijkomende ecologische verplichtingen

Implicaties voor de landbouwvisie

Coherente regelgeving en toegang tot effectieve teelttools zijn essentieel om productie binnen ecologische grenzen in Vlaanderen te houden. Waterbeleid en innovatie in gewasbescherming vormen strategische randvoorwaarden.

6. Politiek-juridisch – governance, EU-markt en ketenregels

Kernbevindingen

De Europese interne markt wordt als cruciale voorwaarde voor de sector beschouwd. Tegelijk staat deze volgens deelnemers onder druk door nationale barrières en uiteenlopende interpretaties van regelgeving.

Bovenwettelijke eisen vanuit retail en toenemende duurzaamheidsrapportering zorgen voor complexiteit en mentale belasting bij telers. Er wordt gepleit voor duidelijke grenzen aan private lasten die marketinggedreven zijn.

Governance en beleidscoherentie worden gezien als bepalende factoren voor competitiviteit en investeringszekerheid.

Drijvende krachten

- Toenemende regulering en rapporteringsverplichtingen
- Europese beleidsvorming als dominante schaal
- Groei van private standaarden en labels
- Integratie van duurzaamheid in markttoegang

Kritische onzekerheden

- Harmonisatiegraad van regelgeving binnen Europa
- Begrenzing van bovenwettelijke retailvereisten
- Coherentie tussen landbouw-, water-, milieu- en economisch beleid
- Stabiliteit van arbeids- en vergunningenkaders
- Politieke voeling met de praktijkrealiteit van de sector

Implicaties voor de landbouwvisie

Werkbare en geharmoniseerde regels binnen Europa bepalen de speelruimte van de fruitsector. Governance die inzet op coherentie en begrenzing van bovenwettelijke lasten versterkt rechtszekerheid en investeringsbereidheid.

Geïntegreerde slotbeschouwing – spanningsvelden en richting

De plenaire reflectie maakt duidelijk dat de toekomst van de fruitsector wordt bepaald door de wisselwerking tussen marktpositie, ecologische randvoorwaarden en maatschappelijk draagvlak.

Een eerste bepalend spanningsveld betreft **open markt versus gelijk speelveld**. De sector is structureel exportgericht en sterk ingebed in de Europese interne markt, maar wordt geconfronteerd met uiteenlopende regelgeving en toenemende bovenwettelijke eisen in de keten. De mate van Europese harmonisatie en beleidscoherentie zal rechtstreeks doorwegen op competitiviteit en investeringszekerheid.

Een tweede spanningsveld situeert zich rond **ecologische ambitie versus werkbare tools**. De bereidheid om binnen ecologische grenzen te produceren is breed aanwezig, zowel in gangbare als in biologische bedrijfsmodellen. Waterbeschikbaarheid, vergunningverlening en de evolutie van de gewasbeschermingstoolbox bepalen evenwel de feitelijke teeltruimte. De verdere ontwikkeling van systeemgerichte benaderingen, waaronder agro-ecologische en regeneratieve praktijken, vormt hierbij een belangrijke bouwsteen naast technologische innovatie.

Een derde spanningsveld draait om **technologische vooruitgang versus schaal- en kapitaalsdruk**. Digitalisering, automatisering en rasseninnovatie versterken efficiëntie en robuustheid, maar verhogen tegelijk investeringsdrempels en afhankelijkheden. De wijze waarop data, innovatie en kennis worden georganiseerd, beïnvloedt de diversiteit aan bedrijfsmodellen richting 2050.

Tot slot is er het spanningsveld tussen **perceptie versus productierealiteit**. Fruit beschikt over sterke gezondheidstroeven, maar beeldvorming rond gewasbescherming en duurzaamheid beïnvloedt consumptie en draagvlak. De mate waarin de sector erin slaagt verschillende productiewijzen – van gangbaar tot bio – geloofwaardig te positioneren binnen één coherent verhaal, wordt een strategische factor.

Gezamenlijk wijzen deze spanningsvelden op het belang van stabiele en consistente randvoorwaarden. Arbeidszekerheid, toegang tot grond en water, een goed functionerende Europese markt en ruimte voor zowel technologische als systeemgerichte innovatie vormen de fundamenteën voor een fruitsector die richting 2050 economisch performant én ecologisch verantwoord kan blijven functioneren.